

VATI HÍREK

KÜLSŐVAT ÖNKORMÁNYZATÁNAK LAPJA

1994. augusztus 7. II. évf. 2. szám

KÜLSŐVATRÓL KÖNYV JELENIK MEG!

Tanulmányok Külsővat múltjáról

A **Külsővat Községért Alapítvány** Kuratóriumának, s e sorok szerzőjének, de úgy gondoljuk e lap Olvasóinak sem közömbös Külsővat múltja, jelene és jövője. Reméljük és sokakat szerződés is kötelez erre, hogy a jövő évi búcsún már kézbe vehetik és olvashatják az érdeklődők a **"Tanulmányok Külsővat múltjából"** című könyvet.

Ma, amikor sok település több évtizedes "Csipkerózsika-álmából" ébred, nem felesleges, de szükséges egy ilyen munka megjelentetése, s ezt azt hiszem teljesen felesleges bizonygatnom.

A könyv kb. 350 oldalas lesz. Valószínűleg a Pápai Múzeumi Értesítő című múzeumi kiadványsorozat 6. köteteként fog megjelenni, s így közel 300 hazai és külhoni tudományos intézménybe is eljuthat Budapeستól Bukaresten és Kieven át Turku (Finnország) és Washington könyvtáraiba.

Szerzői olyan szakemberek, akiknek kötődésük van a községhez vagy annak szülöttei, illetve onnan származtak el, vagy tudományos munkájuk révén van kapcsolatuk a faluval.

A szerzők és témáik az alábbiak:

Futó János (geológus) - Galambos István (botanikus): *A község természetföldrajza*

Ilon Gábor (régész): *Őstörténelem és Mátyás király kályhája Külsővaton*

Dr. Vida Tivadar (régész): *Római és népvándorláskori emlékek*

Dr. Körmendy Kinga (történész): *A falu középkori temploma és védőszentje*

Dr. Körmendy József (prépost, levéltárgazgató): *A falu forrásai a veszprémi Püspöki és Megyei Levéltárakban*

valamint

Adatok a Káldy-örökösök és teljes jobbágyság életéhez

Rainer Pál (történész): *A község címere*

Dr. Kovács Jenő (történész): *Külsővat történetének adatai a 18-19. századból*

Varga Éva (muzeológus): *Adatok a község néprajzához*

Heltai M. Beáta: (premontrei nővér): *A premontrei női rend tevékenysége a faluban*

Mindannyian tudjuk, hogy a fenti munkák nem fedik le a község történetének egészét. Ezért a kötet I. számmal fog megjelenni, s bízunk a folytatásban, amit új és több évig tartó kutatómunkának kell majd megelőznie.

Reméljük, hogy a Tisztelt Olvasó velünk együtt örül annak, hogy elkészülhet ez a munka. Amennyiben támogatásra érdemesnek tartja, kérjük utaljon egy tetszőleges összeget az Alapítvány számlájára (OTP Celldömölki Fiókja, 854-1104). Köszönjük! Ezer forint feletti adakozónak tiszteletpéldányt adunk. Minden támogató neve a könyvben olvasható lesz.

Természetesen minden más segítséget is szívesen fogadunk, amely a fenti, avagy az eljövendő kötet témáival kapcsolatba hozható, azok feldolgozását segíti. Például: levelek és levelezőlapok (bármely korból, katonától is!), fényképek (ünnepről, hétköznapi tevékenységről)... Mindezeket a Polgármesteri Hivatalban összegyűjtjük.

Adatközlők, mesélők jelentkezését is várjuk, akik a gazdálkodásról, mondákról, dűlőnevekről stb. bármit tudnak!

Ilon Gábor
régész-történész, múzeumigazgató,
a kötet szerkesztője

ISKOLÁSAINK GÁRDONYI GÉZA NYOMÁBAN

"Most gyertek, szabad mellű örömök..."



Ady sorai jutnak eszembe azon a forró júliusi napon, amikor kint vakítóan süt a nap, énekelnek a madarak, s iskola nélkül kicsit mégis magányosan érzem magam. Hiányzik az oly annyira megszokott gyermekszívaj. Hiányzik a csengőszó. Hiányzik valami.

Üresen konganak az osztálytermek, csendes az iskolaudvar, a park. Biztosan nekik is hiányzunk.

De gyorsan elszállt ez a tanév is! Felsorolni is nehéz lenne, mennyi minden történt az elmúlt 10 hónap alatt. Tervek, melyek valóra váltak: öregek hete, dalostalálkozó, Zrínyi-nap, Mikulás, karácsony, farsang, március 15., anyák napja, hősök napja, kihívás napja, mini VB, ballagás, túrák, kirándulások Budapestre és Kőszeg környékére, gyermeknap, évzáró, vándortáborozás. Bár számunkra az oktató-nevelő munka az elsődleges, mindezek a rendezvények mégis szerves részét alkották az idei tanévnek.

Talán nem tévedek, ha azt állítom, hogy sokunk számára az egyik legfe-

lejthetlenebb esemény a nyári vándortáborozás marad. Közismert, hogy a költéségek emelkedése következtében az utóbbi években le kellett mondanunk erről. Mi nevelők is tisztában voltunk azzal, hogy önerőből ez az idén sem valósulhatna meg. Ezért is fogadtuk örömmel valamennyien Balhási Istvánné igazgató-helyettes ötletét, hogy pályázattal próbáljunk pénzt szerezni a táborozáshoz. Még tavaly ősszel küldte el azt a pályázatot, amelyikkel a nagy író, Gárdonyi Géza nyomába szeretnénk volna szegődni, felkeresve azokat a helyeket, melyek az író életében fontosak voltak. Mikor értesültünk a pályázat sikeréről, márcsak az volt hátra, hogy tovább kutassuk azokat a lehetőségeket, amelyek a részvétel összegét tovább mérsékelhetik. Balhási Istvánné és Györök Violetta kolléganőim mintegy megszálloktként újabb és újabb pályázatokat adtak be és nyertek el. Így elsődlegesen nekik köszönhető, hogy a 10 napos Gárdonyi-túra a résztvevők számára mindössze 1500 Ft-ba került (utazás, szállás, étkezés).

Útvonalunk: Külsővat - Gárdonyi - Budapest - Eger volt. Az állomáshelyek egyben szálláshelyeinket is jelzik, ahol minden esetben általános iskolákban voltunk elszállásolva, itt a napi egyszeri meleg étkeztetés is biztosítva volt számunkra.

Június 17-én indultunk útnak. Első állomásunk a Velencei-tó partján található Gárdonyi volt. Három napi itt tartózkodásunk alatt

Agárdon felkerestük Gárdonyi Géza szülőházát és azt a templomot, ahol az író megkeresztelték. Innen hajóval folytattuk tovább utunk a Szűnyog-szigetre. Az itt található pákozdi csata emlékét őrző obelisz, az arborétum még a hosszú gyalogtúrát is feledtette velünk. Természetesen jutott idő fürdésre, vízbiciklizésre, csónakázásra, szalonnasütésre és focimérkőzésre is. Páran közülünk legszívesebben itt maradtak volna, akkor még nem is sejtve, hogy Budapesttől és Egertől ugyancsak nem lesz könnyű a búcsúzás. Vasárnap délután érkezünk meg Budapestre. A program itt is változatos és gazdag volt. A Gárdonyi-szobor felkeresése mellett nagy élményt nyújtott a Parlament, a Mátyás templom, a Hadtörténeti Múzeum és a Közlekedési Múzeum, a margitszigeti séta, valamint az ami utólag már derűsnek tűnik, de akkor tragikusan éltük meg azokat a percek, amikor elvesztettük Páli Tímeát.

Szerdán reggel indultunk tovább Egerbe, vándortáborozásunk utolsó állomására. Valamennyien izgatottan vártuk az egri várral való találkozást. A vár falai közt sétálva meglevenedett előttünk az Egri csillagok színhelye.

Miután leróttuk kegyeletünk Gárdonyi sírjánál, felkerestük a Gárdonyi Géza Emlékmúzeumot, ahol az író dolgozószobája, íróasztala, könyvtára ugyancsak nagy hatással volt ránk. Pénteken a csoport egyik része a várossal ismerkedett, míg a másik része ellátogatott Sárospatakra. A kollégium mellett megcsodáltuk a Rákóczi-várat, sétáltunk a Makovecz által tervezett szép városnegyedben, és részesei lehettünk a Nemzetközi Bábfesztivál egy koreai bábcsoport előadásának is.

Amikor már mindenki arra gondolt, hogy a meglepetéseket nem lehet tovább fokozni, akkor jött az igazi meglepetés. Szombaton Aggtelekre kirándultunk busszal. A cseppkőbarlangot valóban látni kell, leírni nem lehet.

Hazautazásunk napján fájó szívvel intettünk búcsút Egernek. Ez a tíz nap valóban feledhetetlen élmény volt a 25 tanuló és az 5 nevelő számára.

Az elindulásunk előtt készített Gárdonyi-album az őszre majd fényképekkel, prospektusokkal fog kiegészülni, őrizni fogja egy megvalósult álom beteljesedését. Őrizni fogja azt, ami szép volt, ami em- vár falai közt sétálva meglevenedett előttünk az Egri csillagok színhelye.

Kiss Jánosné



Reméljük e huncutarcú Norbert nem cukkolta édesapját, hogy neve tévesen jelent meg előző számunkban. Elnézést kérünk Tóth Tibortól és Nagy Mariannától a sajtóhibáért, fiúkhöz gratulálunk. a szerk.

Köztudott, hogy az egészség - testi, lelki és szociális jólétet jelent. A mai rohanó világunkban ingázunk az otthon és a munkahely között, dolgozunk, gyermeket nevelünk, s egyszer csak azt vesszük észre, hogy az idő eljár, a gyermekek felnőnek, s mi elfáradunk testileg, lelkileg.

Úgy gondolom, még nehezebb a helyzete azoknak, aki emberekkel bálnak. Emberekkel, akik idősek és betegek.

Hivatás. Ma már ritkán használjuk ezt a szót igazi értelmében. Szokták mondani, az elhivatottságból nem lehet megélni. Én mégis valom, hogy nálunk az Idősek Otthonában dolgozni, élni, tenni a munkát elhivatottság kell.

Sokan ismerik látták, hallottak az intézet modernül felszerelt, emeltszintű ellátást nyújtó részlegéről, azonban kevés szó esik arról, ami e mögött van, a gondozási munkáról, arról az értékről, ami intézetünk múltját, jelenét s remélem jövőjét is meghatározza.

Hírnevünk, amely nem csak a megyén belülre, de azon kívülre is eljutott, köszönhető egyrészt annak a magas szintű gondozási munkának, melyet az ápoló személyzet már több, mint 20 éve végez nem csekély fáradtsággal, odafigyeléssel, kellő empátiával.

A SZOCIÁLIS OTTHON ÉLETÉBŐL

Egészséget mindenkinek

Célunk, hogy megakadályozzuk lakóink egészségi állapotának romlását, illetve szinten tartani egy a már kialakult, vissza nem fordítható krónikus állapotot. Mindez elképzelhetetlen lelki gondozás nélkül, amely legfontosabb, legmeghatározóbb lakóink életében.

Idős korban feladni az otthon, a családot, a múltat, az emlékeket nehezebb, mint bármely életkorban.

Nekünk elsősorban pótolni kell a hiányzó családot, hogy érezzék van kihez fordulni problémáikkal, van hova tartozni, hogy az életet lehet így is élni, ha már más választás nincs.

Ebben a munkában legnagyobb szerepe azoknak van, akik a nap 8 órájában közvetlenül velük vannak. A fizikai megterhelés mellett súlyos lelki teher nehezedik rájuk. Az ápolás, gondozás mellett hallgatni a százszor elsírt panaszokat, igazságot tenni a perlekedők közt, eltűnni, ha szidnak. Természetesen örülünk, ha elégedettek és hálásak, ha kedvesek és vidámak.

Nehéz és fárasztó munka ez.

Mi mégis tesszük. Tesszük azért, hogy a ránk bízott idősek emberek életük utolsó szakaszát széppé tegyük, hogy pótoljuk az otthon helyett az otthont, a család helyett a családot.

Szeretnék idézni gondozónőinktől, hogy vallanak ők az idősek emberről és hivatásukról.

"Feri bácsi 1993. február 13-án meghalt. Halála talán nem volt váratlan, de nekem, mint családfőnek megrázó. Szerettem, tiszteltem, azt hiszem nagyon sok lakótársával együtt. Bár az utóbbi egy évben szellemi állapota jelentősen leromlott, mégis tele volt szeretettel, ragaszkodással, amit csak viszonzni lehetett. Éhes volt minden simogatásra, minden kedves szóra és borzasztó hálás volt mindenért."

"János bácsi 1993. október 25-én elhunyt. Olyan volt, mint egy kedves öreg nagyapó, aki sohasem követel, sohasem elégedetlenkedik és mindent megköszön, mindenért hálás. Attól eltekintve, hogy kommunikálni nem lehetett vele, mégis megértette magát. A szeméi mindig mosolygottak, jókat tudott nevetni. Soha senkit nem bántott, inkább ő volt akit mindig kicsúfoltak, gúnyoltak, s ő mindezt tűrte, persze mi mindig megvédük."

"Én, mint gondozónő erre a pályára, hogy úgy mond véletlenül kerültem. Öszintén megmondom, félve léptem ebbe a szép hivatásba, de ma már jó érzés, hogy elesett, beteg embereket ápolhatsz, gondozhatsz, akiknek hasznára lehetek. Tudom, hogy szükségük van rám, s kollégáimra. Nagyon jó érzés másokon segíteni, s látni a szemükben, hogy elfogadnak, s tudják, hogy egymásért élünk, dolgozunk."

Szeretem az idősek embereket bajukkal, bánatukkal s gondjaikkal együtt, s ezért maradtam ezen a pályán. Az ápolás-gondozás nekem úgy értem nem munka, hanem hivatás."

"Örülök, hogy ha felnőtt fejjel is, de sikerült mindazt megtanulnom, amit az idősek emberek ápolásáról, gondozásáról tudni kell. Ragaszkodok, hálásak tudnak lenni egy jó szóért, mosolyért is."

Úgy érzem, itt, ezen a munkahelyen megtaláltam önmagam. Amit vállaltam, megpróbálok szívvel-lelkel elvégezni."

Úgy hiszem, ezen sorok önmagukért beszélnek.

Még egy dologról szeretnék szólni.

E nehéz, fárasztó munka és a család gondjai mellett szakítottunk arra időt, hogy elősegítsük önmagunk lelki és testi felfrissülését. Megalakítottuk a Vitalitas Szabadidős Kulturális és Sport Egyesületet, amelynek keretén belül működik néptáncsoportunk és kézilabda csapatunk.

Célunk:

Kultúra, hagyományok ápolása, őrzése, utódoknak való átadása.

Sport az egészséges életért, s az egészséges életmódra nevelés.

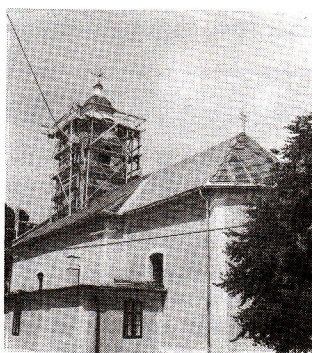
Több mint egy éve működünk. Rengeteg fáradságot, energiát, időt és pénzt kíván tőlünk. nem egyszer ellenállásba ütközünk ill. ütközünk, de tesszük, mert NEKÜNK MEGÉRI!

**Horváthné
Zsani Magdolna**

BEFEJEZŐDÖTT KÖZSÉGÜNK EGYETLEN MŰEMLÉKÉNEK TELJES FELÚJÍTÁSA

A külső és belső tatarozás után útfelújítást kapott a sok vihart megélt katolikus templom.

Faragott kövei középkori eredetre mutatnak. Valószínű II. Béla építette az akkor még kisebb templomot, amelyet a Bécs felé vonuló török sereg felgyújtott. A lepusztult épületet a luteránusok istállónak használták, majd a dörmölki bencések aktív hitterjesztői munkájuk során, 1740 körül megkezdték helyre állítani. "Koldust küldünk koldulni" - írták, nádat vettek és befedték a templomot. A gyenge épület néhány évtized után összeomlott. A régi kövek felhasználásával új, nagyobb templomot építtetett fel Simonfi Szolán 1790 körül. Ekkor kapta jelenlegi formáját a templom, amelynek kezdetétől fogva - az Árpád-



háziak által kivételesen tisztelt - Antiochiai Szent Margit volt védőszentje.

Most kétszáz évvel később ismét az eredeti szépségében büszkélkedik Külsővet legszebb épülete mindannyiunk

örömeire. Borsos Sándor takácsi építőmester és munkatársai kiváló, szakosított munkát végeztek. Nagy segítséget nyújtottak a vatiak, akik fontosnak érezték, hogy a község temploma megújuljon, függetlenül attól, hogy ők belülről, vagy csak kívülről látják az Isten házáat. Sokan adománnyal támogatták az építkezést, az önkormányzat kétszáz-ezer forintot adott. A plébánia nagyértékű irodaszerényét is el kellett adni, hogy a sok elkorhadott tetőt ki lehessen cserélni. Az Országos Műemléki Hivatal előírásai alapján végzett munkát az érsekség mérnöke ellenőrizte.

Az előkészítő munkától kezdve a kivitelező kiválasztásán keresztül az építkezés fizikai munkáit is beleszámítva a

legtöbbet a helyreállítás érdekében Bali Tibor plébános úr tette. Anapipapiteendő mellett mindvégig az építőkkel volt a kánikulai melegben és a szakadó záporosóban is. Fáradhatatlan kitartásához az erőt egy előzetes vatikáni utazásból meríthette, ahol találkozott az ablakából áldást osztó pápával és együtt misézhetett sok-sok paptársával. Köszönettel tartozik neki minden községét szerető vati ember, aki örül annak, hogy Külsővet legjelentősebb épülete megújult.

Jó lenne, ha a templom hiteles történetét a bejárat mellett tábla hirdetné, hogy minden érdeklődő megismerhesse e nagymúltú műemlék történetét és újítói nevét.

A. P.

ÚJABB ALAPÍTVÁNY KÜLSŐVATON!

"Őszi Napfény" elnevezéssel az Idősek Otthonában élőkért

Kedves külsővatiak!

A községben működő alapítványok száma immár háromra gyarapodott. A Külsővat Községért" illetve a "Varga család" alapítványok után elkezdte működését az Idősek Otthona által Rákos Béla tapolcai lakossal - aki egyébként intézetünk egyik lakójának hozzátartozója - közösen létrehozott "Őszi Napfény" alapítvány.

Az alapítvány célja:

- A külsővati Idősek Otthonában élők mindennapi életviteléhez segítségnyújtás, különös tekintettel a mozgássérült, járóképtelen személyekre, szállításuk nehézségeinek megoldására speciális személyszállító mikrobusz beszerzése.

- Az idősek otthonában élők egészségügyi ellátásának, kulturális foglalkoztatásának, valamint az otthon komfortfokozatának emelése érdekében: egészségügyi gépek, műszerek beszerzése, kulturális illetve szabadidő jellegű foglalkoztatásához anyagok, eszközök, berendezések beszerzése, ilyen jellegű rendezvényekhez, programokhoz támogatás nyújtása, valamint az egész intézményben, de különösen a régi épületrészben az elhasználódott berendezési tárgyak, bútortárgyak cseréje.

- A külsővati Idősek Otthonának működéséhez, fenntartásához anyagi eszközökkel segítségnyújtás.

Az Alapítvány nyitott, ahhoz bármely magyar és külföldi magán- és jogi személy csatlakozhat annak érdekében, hogy a fenti közérdekű cél megvalósításához anyagi segítséget nyújtson.

Alapítványunkat a Veszprém Megyei Bíróság PK. 60129/1994/2. számú végzésével 625. számon a Bírósági nyilvántartásba 1994. június 8-án bejegyezte.

Az alapítvány kezelő szerveként öt tagú kuratórium működik, melynek tagjai:

- Rákos Béla tapolcai lakos
- Dr. Orbán Györgyné, a Veszprém megyei Önkormányzati Hivatal szociális ügyekkel foglalkozó főelőadója
- Sebestyén Zoltánné, az Idősek Otthona főkönyvelője, aki a könyveléssel és az adminisztrációval kapcsolatos feladatokat látja el

- Kissné Kiss Zsuzsanna, Külsővat község jegyzője

- Szalai József igazgató, a kuratórium elnöke.

Ezúton szeretnénk felhívni tisztelt támogatóink szíves figyelmét, hogy az APEH Veszprém megyei Igazgatósága határozata alapján a támogatásként befizetett pénzüsszegekről az adóalap csökkentő kedvezmény igénybevételéhez levonásra jogosító igazolást adunk ki.

Az alapítványhoz érkező támogatásokat az AGROBANK RT. Pápai Iroda nemesszalóki Képviselői keze-lésében vezetett 9416-7107 számú számlánkra várjuk. Magánszemély támogatási szándéka esetén befizetési csekket küldünk, vagy



Fotó: Andrónyi András

személyesen is befizethető a támogatás Sebestyén Zoltánné főkönyvelőnél az idősek otthonában.

Az alapítvány levelezési címe:

"Őszi Napfény" Alapítvány

9532 KÜLSŐVAT, Béri Balogh Ádám u. 1.

Előre is megköszönve az intézményünkben élő idősek iránti segítő szándékú támogatásokat, a lap valamennyi olvasóját köszönti:

Szalai József

A következő, októberben megjelenő számunkban az első szabadon megválasztott Önkormányzat számol be az elmúlt négy esztendő munkáiról, ahogyan ők látták. Kérjük kedves vati olvasóinkat, írják meg véleményüket, hogyan értéklik ezt az időszakot, mit tetszett és mit kifogásolnak, mit vártak és mit kaptak 1990. ősze óta. Az őszinte véleményeket 1994. október 10-ig kérjük a Polgármesteri Hivatalba eljuttatni.

Köszönjük.

A vati Marcal



A hosszan elhúzódó esős, hideg tavasz után nem hittük, hogy lesz az idén forró nyár. Most kánikula van és felüdülést keresünk. Nekünk, vatiaknak kivételes lehetőségünk, hogy nem hangos, zsúfolt, piszkos strandokra kell mennünk, hanem a közeli Marcal vize adhat felfrissülést. Olyan folyó, mely tisztá, sok hal és növény él benne. Vize selymes, enyhe folyása simogató és a legnagyobb melegben is frissítő. Ismerőseim, akik sok felől érkeztek különbnk ítélték a Balatonnál, vagy bármely híres tengerenél, óceánnál. Mindig büszkeség től el, hogy ilyen örömet okoz egy messziről jött embernek a vati Marcal, a Mi Marcalunk.

Egy folyó, ami nem tesz különbséget az emberek között, ugyanúgy hűsít magyart és külföldit, szegényt és gazdagot, hívót és hiteltlent, kormánypártit és ellenzékit. A Víz törvényeit a Teremtő az első napon megalkotta, azóta parlamentek nem módosíthatták, mindenki megismerhette és betartani kötelező. A törvényeit megszegőket pártatlanul és kivétel nélkül megbünteti.

Ezért okosan élvezzük ezekben a kánikulai napokban is hűsítő habjait. Kívánom, hogy még sokáig legyen tiszta, hűsítő vize, sok örömet okozzon a fürdőzőknek, horgászoknak. Halk csobogása andalítsa a naplementét néző vati fiatalokat és Vat nem lesz kihalt falu.

Aczél Péter

VATI HÍREK

Felelős kiadó

Pethő Gyula

Szerkesztő:

Aczél Péter

A lapot Külsővat Önkormányzatának megbízásából a "Külsővat Községért Alapítvány" jelenteti meg.

Engedély száma:

B/PHF/2161/1993/VE

Készült a pápai Jókai Mór Városi Könyvtár Kötetési és

Sokszorosító Műhelyében.

Felelős vezető:

Dr. Hermann István

Tipográfia:

Polgárné Németh Katalin